

Natuurtoets
Brede school de Vonder te Riel
Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

projectnr. 244329
revisie 01
24 januari 2013

Opdrachtgever

Gemeente Goirle
Postbus 17
5055 AA Goirle

datum vrijgave

24 januari 2013

beschrijving revisie 01

definitief

goedkeuring

drs. ing. M.L. Braad

vrijgave

ir. M.L.M. Stabel

Colofon

Projectgroep bestaande uit:

drs. ing. M.L. (Michel) Braad
drs. L. (Linda) Smitskamp

Tekstbijdragen:

L. Smitskamp

Datum van uitgave:

24 januari 2013

Contactadres:

Beneluxweg 7
4904 SJ Oosterhout
Postbus 40
4900 AA Oosterhout

Copyright © 2012

Ingenieursbureau Oranjewoud

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding.....	2
1.2	Wettelijk Kader	2
1.3	Doel	3
1.4	Werkwijze natuurtoets	3
1.5	Leeswijzer	3
2	Gebiedsbeschrijving	4
2.1	Bureaustudie natuurwaarden	4
2.2	Terreinbezoek	5
2.3	Waargenomen en te verwachten beschermde soorten.....	8
3	Toetsing effecten planontwikkeling	11
3.1	Beschrijving planontwikkeling	11
3.2	Effecten op beschermde soorten	11
3.2.1	<i>Vogels .....</i>	<i>11</i>
3.2.2	<i>Zoogdieren.....</i>	<i>11</i>
3.2.3	<i>Amfibieën en reptielen.....</i>	<i>12</i>
3.2.4	<i>Planten .....</i>	<i>12</i>
3.2.5	<i>Overig beschermde soorten .....</i>	<i>12</i>
4	Conclusies en Aanbevelingen.....	13
4.1	Conclusie.....	13
4.2	Zorgplicht.....	14
4.3	Tot slot.....	14
5	Literatuur	15
	Bijlage 1: Wettelijk Kader	16

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aan de Bernhardstraat 6a in Riel ligt basisschool De Vonder. In het door de raad vastgestelde Integraal Huisvestingsplan Goirle 2009-2016 is aangegeven dat vervangende nieuwbouw van deze basisschool nodig is. Het is de bedoeling dat deze vervangende nieuwbouw - waarbij tevens invulling gegeven zal worden aan de zogenaamde Brede School-gedachte - zal plaatsvinden op de huidige locatie. De ontwikkeling staat bekend als Brede School 'De Vonder'.

Bij de herontwikkelingsplannen worden ook de nu op het schoolterrein aanwezige voorzieningen voor buitenschoolse opvang/kinderdagverblijf (bso/kdv) van de Kober Groep, de aangrenzende gymzaal en het gebouw en de locatie van peuterspeelzaal De Robbedoes betrokken.

De voorgenomen herontwikkeling is strijdig met het ter plaatse geldende bestemmingsplan 'Kom Riel'. Vanwege deze strijdigheid dient het juridisch-planologisch kader te worden gewijzigd. Voor de locatie dient een nieuw bestemmingsplan opgesteld te worden. In het kader van het op te stellen bestemmingsplan zijn enkele gebiedsonderzoeken noodzakelijk, waaronder een natuurtoets. De voorliggende toets geeft inzicht in de voorkomende en de te verwachten beschermde natuurwaarden in het plangebied. De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1.1.

Figuur 1.1: Luchtfoto bestaande situatie school De Vonder te Riel (rode omlijning) (Bron: gemeente Goirle 2012).

1.2 Wettelijk Kader

Vanuit de huidige natuurwetgeving is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van de in het plangebied mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden, met als doel dat aan deze waarden zo min mogelijk schade wordt toegebracht. Indien schade aan beschermde soorten niet te voorkomen is, is mogelijk een ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Wel blijft de algemene zorgplicht van kracht (zie Bijlage 1 voor Wettelijk Kader).

1.3 Doel

Het doel van voorliggende toetsing is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen herontwikkeling met de Flora- en faunawet en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.4 Werkwijze natuurtoets

Om eventuele strijdigheden met de Flora- en faunawet op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?
2. Welke invloed heeft de geplande herontwikkeling op de (strikt) beschermde soorten in het plangebied?
3. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
4. Indien de duurzame staat van instandhouding van strikt beschermde soorten in gevaar komt, welk vervolgttraject dient dan doorlopen te worden?
5. Voor welke beschermde soorten moet een ontheffing aangevraagd worden?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen:

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten in het plangebied voorkomen. Hierbij is o.a. gebruik gemaakt van de RAVON-site, telmee.nl en waarneming.nl.

Stap 2. Terreinbezoek

Na het bureauonderzoek is een terreinbezoek aan het plangebied en de omgeving gebracht. Hierbij is, op basis van de gegevens van de bureaustudie beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikte habitat biedt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ingreep en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de effecten op beschermde soorten als gevolg van vernietiging, verstoring of versnippering beschreven. Voor de beschreven negatieve effecten worden verzachtende (mitigerende) maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 tot en met 3 is vastgesteld of er sprake is van overtredingen van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet, en of voor deze overtreding een ontheffing ex artikel 75 van deze wet moet worden aangevraagd.

1.5 Leeswijzer

De achtergrondinformatie voor de natuurtoets en de resultaten van de toetsing staan beschreven in de hoofdstukken 2 en 3. Hoofdstuk 2 gaat tevens dieper in op de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek. Hoofdstuk 3 omvat de effectenbeoordeling en maatregelen om effecten te voorkomen of beperken. Hoofdstuk 4 vormt de kern van deze rapportage, in dit hoofdstuk staan de conclusies van de toetsing beschreven. In de bijlage is een beschrijving opgenomen van het wettelijke kader rond natuurbescherming.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Bureaustudie natuurwaarden

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), libellen (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002), dagvlinders (Bos *et al.*, 2006), reptielen en amfibieën (www.RAVON.nl) en insecten (www.Naturalis.nl\EIS).

Op basis van de bureaustudie kan gesteld worden dat er geen waarnemingen bekend zijn in het plangebied van de strikt beschermde soorten: heikikker, poelkikker, ringslang, kamsalamander, rugstreeppad, Noordse woelmuis, waterspitsmuis, bittervoorn en grote modderkruiper (o.a. RAVON, zoogdiervereniging.nl, telmee.nl en waarneming.nl).

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen. De resultaten zijn opgenomen in Tabel 2.2 (zie § 2.3).

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

Het plangebied heeft geen beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet 1998 en maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het plangebied ligt op ongeveer 225 meter van een EHS-gebied (zie Figuur 2.1).

Figuur 2.1: Ligging plangebied ten op zichten van de Ecologische hoofdstructuur (Bron: Ruimtelijke plannen.nl).

2.2 Terreinbezoek

Het plangebied is op 31 juli 2012 bezocht door een deskundig ecooloog van Oranjewoud. Hierbij is het gehele plangebied doorkruist op zoek naar beschermde flora en fauna die een effect kunnen ondervinden van de voorgenomen ontwikkeling. Hieronder wordt aangegeven wat de bevindingen zijn.

Op basis van de bureaustudie en de aangetroffen biotopen is een beeld te krijgen van het voorkomen van beschermde soorten. Er kunnen drie biotopen worden onderscheiden in het plangebied:

- Gebouwen
- Tuingroen
- Struweel

Hieronder volgt een beschrijving van de aanwezige biotopen en de beschermde soorten die kunnen worden verwacht.

Gebouwen

In het plangebied zijn diverse gebouwen aanwezig (Foto 1 t/m 4). In de huidige situatie is alle bebouwing op het terrein in één bouwlaag, plat afgedekt, gerealiseerd. De gymzaal is ten opzichte van de overige bebouwing wat hoger.

Gebouwen bieden in potentie een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels en zoogdieren (waaronder vleermuizen). Mede door de platte daken en de afwezigheid van gaten en kieren zijn er in de verschillende gebouwen geen aanwijzingen aangetroffen die wijzen op broedgevallen van vogels. Tijdens het terreinbezoek zijn geen nesten van soorten aangetroffen die een vermelding kennen op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" (categorie 1 t/m 4).

Foto 1 t/m 4: Gebouwen in het plangebied De Vonder.

De gebouwen vormen in potentie verblijfplaatsen voor vlermuizen in de vorm van spouwmuren, daklijsten, gaten en betimmeringen. Dergelijke elementen met geschiktheid voor vlermuizen zijn in de te slopen gebouwen sporadisch aangetroffen. Aan één zijde van het schoolgebouw zijn enkele spouwmuurgaten aangetroffen (Foto 5). Deze spouwmuurgaten vormen (in potentie) een geschikte verblijfplaats voor gebouwbewonende vlermuisoorten, zoals de gewone dwergvleermuis en laatvlieger (o.a. telmee.nl). Naast de visuele beoordeling van de gebouwen is actief gezocht naar sporen en uitwerpselen die duiden op bewoning door vlermuizen. Tijdens het terreinbezoek zijn geen sporen (uitwerpselen, afgebeten vleugels van (nacht)vinders) aangetroffen.

Foto 5: Spouwmuurgaten aanwezig aan een zijde van het schoolgebouw.

Tuingroen

Aan de kant van de Bernhardstraat en op het plein tegen de gebouwen aan komen stroken (verwilderd) tuingroen voor (foto 6 t/m 9). Deze stroken hebben een vergelijkbare soortensamenstelling. Binnen deze stroken zijn enkele bomen aangetroffen zoals berk, beuk en tamme kastanje. Deze bomen bieden een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels zoals de Turkse tortel, merel, groenling, kool- en pimpelmees en zoogdieren (waaronder vleermuizen). In de bomen zijn geen gaten of holen aangetroffen die duiden op het gebruik van deze bomen als verblijfplaats voor vleermuizen of vogels. In één van de bomen op het terrein is een nest van een houtduif aangetroffen. Deze soort kent geen vermelding op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" (categorie 1 t/m 4).

Foto 6 t/m 9: Tuingroen aanwezig op het plangebied.

De ondergroei op deze tuingroenstroken wordt gedomineerd door berberis, hop, maagdenpalm, robertskruid en witte kornoelje. De vegetatie is gezien de voedselrijkdom en de verruigde staat floristisch weinig interessant. Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden op basis van de aangetroffen biotoop ook niet verwacht.

Het (ruige) tuingroen vormt een geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren zoals de bosmuis, rosse woelmuis, (gewone) bosspitsmuis en huisspitsmuis (o.a. www.zoogdieratlas.nl). Daarnaast kunnen soorten als egel, (incidenteel) wezel en hermelijn in deze biotoop aanwezig zijn. Strikt beschermde zoogdieren zijn niet bekend uit de omgeving van het plangebied.

Het (ruige) tuingroen is tevens een geschikt landbiotoop voor algemene amfibieën, zoals de gewone pad en bruine kikker. Strikt beschermde amfibieën zijn niet bekend uit de omgeving van het plangebied.

Struweel

Aan de achterzijde van het plein bevindt zich (hoog) struweel (Foto 10). Aangetroffen bomen binnen het struweel zijn o.a. hazelaar, zomereik, linde en enkele naaldbomen (douglas en hemlocks). De ondergroei wordt gedomineerd door lijsterbes, nachtschade, sneeuwbes en stinkende gouwe. De vegetatie is, net als bij het tuingroen, floristisch weinig interessant. Beschermden plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden op basis van de aangetroffen biotoop ook niet verwacht

Het struweel biedt een geschikt biotoop voor algemeen voorkomende muizen en spitsmuizen en middelgrote zoogdieren. Hetzelfde geldt voor algemeen voorkomende amfibieën. Strikt beschermde soorten worden hier niet verwacht en zijn uitgesloten op basis van de bureaustudie.

Foto 10: Struweel aanwezig op het plangebied.

2.3 Waargenomen en te verwachten beschermde soorten

Op basis van de gegevens van de bureaustudie en het terreinbezoek is een inschatting gemaakt van de beschermde soorten die in het plangebied te verwachten of daadwerkelijk zijn waargenomen tijdens het terreinbezoek. Deze soorten en hun beschermingsregime zijn opgenomen in Tabel 2.2.

Tabel 2.2: Beschermde soorten in het plangebied (bron: literatuur + terreinbezoek).

Soort		Beschermingsstatus		
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Flora- en faunawet	Habitatrichtlijn Bijlage II/IV	Rode lijst (nov. 2002)
Zoogdieren				
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	X1	-	-
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>	X1	-	-
Gewone bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	X1	-	-
Rosse woelmuis	<i>Myodes glareolus</i>	X1	-	-
Egel	<i>Erinaceus europeus</i>	X1	-	-
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	X1	-	-
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	X1	-	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistellus pipistrellus</i>	X3	Bijlage IV, HR	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	X3	Bijlage IV, HR	-
Amfibieën				
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	X1	-	-
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	X1	-	-

Verklaring afkortingen in kolommen:

X = soort is beschermd krachtens de Flora- en faunawet beschermingsregime AMvB art.75

1 = soort tabel 1

2 = soort tabel 2

3 = soort tabel 3

HR = Habitatrichtlijn

KW = Kwetsbaar

BE = Bedreigd

VZ = Vrij zeldzaam

Uit de resultaten van de bureaustudie en terreinbezoek blijkt dat in het plangebied beschermde soorten voor kunnen komen (zie Tabel 2.2). Het gaat hier om soorten die algemeen voorkomen in Nederland en twee strikt beschermde soorten.

Algemene soorten

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingbesluit bij artikel 75 Flora- en faunawet van kracht. Voor de algemene soorten van Tabel 1, te weten: huisspitsmuis, bosspitsmuis, rosse woelmuis, bosmuis, egel, hermelijn, wezel, bruine kikker en gewone pad geldt sindsdien een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

Strikt beschermde soorten

Voor strikt beschermde soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Bijlage 1 AMvB art.75 Flora- en faunawet - Tabel 3: gewone dwergvleermuis en laatvlieger geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Voor deze soorten is een ontheffing nodig indien verbodsbepalingen worden overtreden. Voor bovengenoemde soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing kan worden verleend indien deze wordt aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
- Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e).

Indien de werkzaamheden effect hebben op de bovengenoemde soort uit Tabel 3 is een ontheffing nodig. De ontheffingsaanvraag voor deze soort wordt getoetst aan vier criteria (zwarte toets):

1. In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
2. Is er een wettelijk belang?
3. Is er andere bevredigende oplossing/alternatief?
4. Komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding?

De criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle vier moet voldaan zijn).

Voor het verontrusten en verlies van leefgebied van strikt beschermde soorten kan een aanvullend compensatieplan noodzakelijk zijn, waarin in detail mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgewerkt.

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3 van de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden.

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

3 Toetsing effecten planontwikkeling

3.1 Beschrijving planontwikkeling

Gemeente Goirle is voornemens om in Riel een Brede School herontwikkeling tot stand te brengen. Het huidige schoolgebouw biedt geen goede mogelijkheden om binnen de huidige setting inhoud / vorm te geven aan het Brede Schoolconcept. Daarom is in het kader van het IHP besloten tot vervangende nieuwbouw. Naast het schoolgebouw heeft de gemeente besloten dat het aangrenzende gymlokaal en de nu op het schoolterrein aanwezige voorzieningen voor bso/kdv van de Kober Groep en het gebouw en de locatie van peuterspeelzaal De Robbedoes bij de herontwikkelingen betrokken. De nieuwbouw zal ten minste bestaan uit een basisschool, een peuterspeelzaal, een kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang en een gymzaal. Wellicht dat in de Brede School nog ruimte gevonden zou kunnen worden voor andere functies (zoals bibliotheek, prikpost e.d).

3.2 Effecten op beschermde soorten

Uit de bureaustudie en terreinbezoek blijkt dat in het plangebied beschermde en twee strikt beschermde soorten te verwachten zijn. Per aanwezige beschermde soortgroep worden hieronder de mogelijke consequenties en mitigerende maatregelen aangegeven.

3.2.1 Vogels

In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in het plangebied tijdens het broedseizoen (globaal 15 maart – 15 juli) sterke negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen en verstoring van de reproductie. Wettelijk gezien wordt daarom ook geen ontheffing verleend indien (broed)vogels worden verstoord.

De effecten op (broed)vogels in het plangebied en de directe omgeving zullen beperkt zijn. Effecten zijn er alleen als de werkzaamheden plaats vinden in het broedseizoen. Indien de werkzaamheden in de periode september - maart aanvangen is sprake van een permanente verstoring, voordat vogels tot broeden komen. Door deze verstoring zullen broedvogels het plangebied mijden als broedplaatsen en kan eventueel ook binnen het broedseizoen gewerkt worden.

Conform de zorgplicht (zie § 4.3) is het van belang om voor het broedseizoen, de bomen, het tuingroen en het struweel te verwijderen, hierdoor zijn er geen effecten op (broed)vogels tijdens het broedseizoen. De twee oude lindes bij de huidige ingang van het schoolgebouw en de groene driehoek (beide aan de Goirleseweg) blijven behouden (Gemeente Goirle, 2012).

De gunstige staat van instandhouding van de in het plangebied voorkomende of verwachte vogelsoorten zal niet worden aangetast wanneer werkzaamheden buiten het broedseizoen aanvangen.

3.2.2 Zoogdieren

Algemene zoogdieren

De werkzaamheden kunnen met name schade veroorzaken aan algemene muizensoorten en spitsmuizen. Deze schade is maar moeilijk te voorkomen, omdat deze soorten bij onraad hun hol in vluchten en zich bij gunstige omstandigheden nagenoeg het hele jaar voortplanten. Ze leven echter geen van alle in kolonies. Door deze solitaire levenswijze, het betrekkelijk kleine oppervlak aan biotoop en de hoge reproductiesnelheid zal de schade zeer beperkt zijn. De gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten komt niet in het gedrang.

Effecten op kleine zoogdieren zoals muizen kunnen worden beperkt door gefaseerd te werk te gaan. Dit houdt in dat eerst de vegetatie (o.a. tuingroen en bomen) wordt gerooid, verwijderd, kort maaien alvorens in een later stadium met het vergraven te beginnen. Het hierdoor eerst minder geschikt gemaakte leefgebied kan dan tijdig door de aanwezige zoogdieren worden verlaten.

Ten aanzien van deze soorten geldt dat ze niet tijdens de winterslaap mogen worden verstoord door het verwijderen van vegetatie. Dat betekent dat vegetatie in de periode van eind september tot half november zou moeten worden gerooid, verwijderd of kort gemaaid.

Grotere zoogdieren, als de hermelijn, wezel en egel hebben grote leefgebieden en zullen tijdens de werkzaamheden het plangebied mijden. In de omgeving is voldoende geschikt leef- en rustgebied aanwezig voor deze algemene soorten. Effecten op populatieniveau van deze soorten worden niet verwacht.

De gunstige staat van instandhouding van de zoogdieren zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep.

Vleermuizen.

In het schoolgebouw worden gebouwbewonende vleermuizen verwacht. Wanneer sprake is van het verstoren en aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageerplaatsen zijn maatregelen noodzakelijk.

Door de sloop is mogelijk sprake van het verstoren en aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Vleermuizen zijn strikt beschermde soorten en staan vermeld op tabel 3 van de Flora- en faunawet en bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Om die reden is vervolgonderzoek naar gebruik van het schoolgebouw als vaste verblijfplaats door vleermuizen noodzakelijk.

3.2.3 Amfibieën en reptielen

Schade aan amfibieën is het grootst als de werkzaamheden in het najaar- of winterperiode zullen plaatsvinden. Na de voortplantingsperiode (maart tot en met juli) verlaten sommige amfibieën het water om het landbiotoop op te zoeken en later om te overwinteren. Zij overwinteren in holletjes in de bodem, onder bladafval, takkenhopen of stenen.

Bij uitvoering van de werkzaamheden aan het (dichte) tuingroen en struweel in het najaar- of winterperiode zullen overwinteringsplaatsen (o.a. holletjes) van amfibieën worden verstoord en vernietigd. Dit geldt met name voor soorten die op land overwinteren, namelijk gewone pad en bruine kikker. De gewone pad en bruine kikker zijn algemeen voorkomende soorten in Nederland. Indien de werkzaamheden buiten de voortplantingsperiode en overwintering (september - oktober) worden uitgevoerd is de schade beperkt. De ingreep heeft geen effecten op populatieniveau.

Reptielen zijn niet aangetroffen in het plangebied en worden op basis van de aangetroffen biotoop en de bureaustudie ook niet verwacht.

De gunstige staat van instandhouding van algemene amfibieënsoorten en reptielen zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden.

3.2.4 Planten

Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde planten, omdat deze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet geschikt zijn.

3.2.5 Overig beschermde soorten

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden in het plangebied, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet of nauwelijks geschikt zijn.

4 Conclusies en Aanbevelingen

4.1 Conclusie

Kort samengevat is het resultaat van de Natuurtoets dat in het plangebied mogelijk strikt beschermde soorten worden verwacht die de voorgenomen sloop van het schoolgebouw kunnen beïnvloeden. In het kader van het opstellen van het bestemmingsplan zijn er vanuit flora en fauna geen belemmeringen voor het vaststellen.

Algemene soorten

Sinds de inwerkingtreding van het Vrijstellingsbesluit geldt voor de groep van algemene soorten een vrijstelling van de ontheffingsplicht. De aangetroffen en verwachte soorten in het plangebied die effecten ondervinden van de voorgenomen herontwikkeling vallen onder deze groep van algemene soorten. Er hoeft dan ook geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd voor uitvoering van de werkzaamheden.

Strikt beschermde soorten

Strikt beschermde soorten zoals gebouwbewonende vleermuizen kunnen worden verwacht in het plangebied. Geadviseerd wordt om een vervolgonderzoek uit te voeren naar het voorkomen van de vleermuizen, om het effect van aantasting of verstoring te kunnen inschatten. Als functioneel leefgebied van de vleermuizen wordt aangetast of verstoord door de sloop, wordt geadviseerd een mitigatieplan op te stellen en deze ter goedkeuring voor te leggen aan Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I om er zeker van te zijn dat de juiste procedures worden gevolgd.

Onderzoek naar vleermuizen

Vleermuizen

Een vleermuisonderzoek wordt uitgevoerd conform de richtlijnen voor het inventariseren van vleermuizen, die zijn opgesteld door het Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur: 'Vleermuisprotocol 2012, februari 2012'. Een dergelijk onderzoek wordt uitgevoerd in de periode april tot en met oktober.

Wanneer geen vleermuizen worden aangetroffen, dan is een verzoek tot besluit van Dienst Regelingen (Ministerie van EL&I) in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk. De werkzaamheden kunnen dan zonder bezwaren vanuit de Flora- en faunawet doorgang vinden. Indien de vleermuizen wel aanwezig zijn dan dient een mitigatieplan te worden opgesteld.

Voor vleermuizen is een ontheffing voor onderhavig project niet mogelijk. Voor deze soorten moeten de effecten vooraf worden voorkomen. Om er zeker van te zijn dat de juiste procedures worden doorlopen, is het mogelijk om het mitigatieplan voor te leggen (in de vorm van een ontheffingsaanvraag) aan de Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een 'positieve afwijzing'/ontheffing afgeven.

De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 3 tot 4 maanden. Een onderzoek met zwaarder beschermde soorten is 2 á 3 jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wanneer de werkzaamheden in het plangebied starten zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken zwaarder beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt mogelijk de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

4.2 Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Werken buiten kwetsbare periode

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien voorbereidende werkzaamheden, bijvoorbeeld bouwrijp maken, in die periode worden uitgevoerd, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Werken in kwetsbare periode

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen worden verwijderd, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen.

4.3 Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en verkennend terreinbezoek.

Een dergelijk onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (strikt) beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik en de kennis van aanwezige natuurwaarden in het plangebied worden de risico's op verstoring van beschermde soorten als minimaal ingeschat. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van deze rapportage kunt u contact opnemen met onze ecologisch adviseur M.L. (Michel) Braad (06 - 20 60 69 20) van ons bureau.

5 Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3e herziene druk.

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.

Lenders, H.J.R., C.C.H. Marijnissen & R.P.W.H. Felix, 1993. Waarnemen en herkennen van amfibieën en reptielen in het veld. Uitgave van de Stichting RAVON, Nijmegen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Gemeente Goirle, 2012. Randvoorwaarden en Aandachtspunten Brede school De Vonder te Riel. Maart 2012

Internet:

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

www.telmeel.nl

www.zoogdierverseniging.nl

www.Ruimtelijkeplannen.nl

Bijlage 1: Wettelijk Kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijn-gebied (voorheen Speciale Beschermings-Zones (SBZ's) opgenomen.

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden welke zijn vermeld in bijlage IV. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied.

Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.2 van het voorgaande rapport).

Flora- en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord.

Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of om een andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten

Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.

Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren

Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.

Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten **overal** in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Middels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB:

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat.

Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos; , algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje en Gewone dotterbloem.

- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB:

Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'(lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB.

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan vier criteria wordt getoetst (zware toets): de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt niet aangetast, er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Voor Bijlage 1 soorten uit Tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van alle belangen genoemd in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1- soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep:

1. Bescherming van flora en fauna (b);
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
4. Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimte inrichting of ontwikkeling (j)

Voor Bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn uit Tabel 3 geldt voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing wordt verleend op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn:

1. Bescherming flora en fauna (b)
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);

- Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. T.a.v. vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat broedvogels niet verstoord mogen worden tijdens het kwetsbare broedseizoen; dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats gaan vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.